

Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΠΥΡΡΙΧΙΟΥ ΚΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Σ. Ι. Δούκα, Π. Παπαδόπουλος

Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής
και Αθλητισμού

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Από την αρχαιότητα η τέχνη του χορού ήταν ένα πολύ σημαντικό στοιχείο στη ζωή των ανθρώπων και τους συνόδευε από τη γέννησή τους έως και το τέλος της ζωής τους. Οι περισσότεροι μελετητές που έχουν ασχοληθεί με τις ορχήσεις στην αρχαία Ελλάδα, κάνουν λόγο για τους πολεμικούς χορούς και ειδικότερα για τον πιο γνωστό από αυτούς, τον πυρρίχιο. Ο χορός αυτός έπαιξε σημαντικό ρόλο και στη ζωή των γυναικών, ιδιαίτερα στη Σπάρτη και την Αθήνα, όπου σύμφωνα με τους νόμους τους, οι γυναίκες έπρεπε να ασκούνται στις πολεμικές τέχνες μέσα από τις πολεμικές ορχήσεις όχι όμως με την ίδια ένταση και στις δύο πολιτείες. Επίσης ο γυναικείος πυρρίχιος είχε άμεση σχέση και με την λατρεία των θεών, ιδιαίτερα της Αθηνάς και της Άρτεμης αφού υπάρχει πληθώρα γραπτών και απτών πηγών, που επιβεβαιώνουν τον ρόλο αυτό. Ο γυναικείος πυρρίχιος ήταν περισσότερο μιμητικός χορός που παρουσίαζε το πάθος και την ένταση της μάχης με σκοπό την εμψύχωση και την ψυχαγωγία του ανδρικού πληθυσμού, ενώ στη λατρευτική του μορφή, ο χορός εκτελού-

Αλληλογραφία
Στέλλα Δούκα,

Θεμιστοκλή Σοφούλη 36, Τ.Κ. 54655 Θεσ/νίκη,
Τηλ. 2310- 415322 / 6945036661
e-mail: dukastella@hotmail.com

PIRRIHIOS DANCE PERFORMANCE AND IT'S ROLE IN THE RELIGIOUS WORSHIPPING AND SOCIAL LIFE OF WOMEN IN ANCIENT GREECE

S. I. Duka, P. Papadopoulos

Department of Physical Education and
Sport Sciences

Aristotle University of Thessaloniki

Abstract

The art of dancing played an extremely important role in everyday life of ancient Greeks and enhanced their lives all through from early birth up to the end.

Most of the scholars who have been engaged in the study of “orchises” in ancient Greece, make a strong reference on the war dances and in particular, the commonest of all, named “pirrihios”. This dance also played an important role in the life of women, particularly in Sparta and Athens, where in accordance with their laws all maiden population was required to practice in war arts by means of war dances, however, not with same persistence in both cities.

Also the female “pirrihios”, had a direct connection with the worship of ancient gods, esp. goddess Athena and Artemis and we have plenty of tangible written sources of information available, to confirm this point. The women’s “pirrihios”, was more or less an imitative dance describing the fiery and passion and the stress in battle ; aiming towards the encouragement and pleasure of the male

Correspondence

Stella Duka,

Themistokli Sofouli 36, T.K. 54655 Thessaloniki,
Tel. 2310- 415322 / 6945036661

e-mail: dukastella@hotmail.com

νταν ώστε να έρθουν οι πυρριχίστριες σε επικοινωνία με τους θεούς και να πετύχουν την εξωτερίκευση, με τον καλύτερο τρόπο, των ανθρωπινων αναγκών τους για παράκληση και ευχαριστία.

Λέξεις-κλειδιά: χορός, γυναίκες, πολεμικός, λατρεία, Κλασσική Ελλάδα

population, whereas from religious worshiping aspect, the dance was performed so that the pirrihistries, would communicate with Gods in the best possible way and either express their human requirements in form of a requests or give thanks of gratitude.

Key-words: war-dance, women, worship, Classical Greece

Από την αρχαιότητα ο χορός ήταν ένα πάρα πολύ σημαντικό στοιχείο στη ζωή των ανθρώπων, που τους συνόδευε από την ημέρα της γέννησής τους. Οι άνθρωποι κινούνταν αδιάκοπα μέσα στο γοητευτικό κλίμα της τέχνης σε όλη τους τη ζωή. Ο άνθρωπος σε κάθε σημαντική στιγμή της ζωής για να εξωτερικεύσει τα συναισθήματά του που αποζητούν την έκφρασή τους, καταφεύγει στο στίχο, τη μουσική και τον χορό.

Οι αρχαίοι Έλληνες δεν θα μπορούσαν να διαφέρουν αφού αποτελούσαν έναν πολύ φιλότεχνο λαό. Από τα πρώτα χρόνια της ζωής τους είχαν άμεση σχέση με τον χορό, ενώ η μεταφυσική τους αγωνία θεραπευόταν με τη θρησκεία που εκδηλωνόταν με ύμνους, λατρευτικούς χορούς και τελετές.

Από αυτή την ενστικτώδη και αυθόρμητη ανάγκη που ένιωθε το ανθρώπινο πλάσμα για να εκφραστεί καλλιτεχνικά, γεννήθηκε η συνειδητή τέχνη που εκφράστηκε περισσότερο από επαγγελματίες.

Για την τέχνη του χορού έχουν γράψει πολλοί σημαντικοί αρχαίοι ιστορικοί που αναλύουν τις πηγές έμπνευσης, την ανάγκη έκφρασης του λαού, το κύμα ζωής που κατακλύζει τον οργανισμό του χορευτή αλλά και του θεατή, τη σχέση που έχει ο χορός με όλες τις σημαντικές στιγμές της ζωής του ανθρώπου, καθώς και την προσφορά και τα αγαθά του χορού

που παραμένουν τα ίδια ανά τους αιώνες.

Βέβαια, ένα σημαντικό στοιχείο που πρέπει να καταγραφεί είναι πως η χρονική απόσταση που μας χωρίζει από την έρευνα της τέχνης του χορού στην αρχαιότητα και η έλλειψη αμεσότητας με το πεδίο έρευνας αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες για την ουσιαστική ολοκλήρωση της έρευνας αυτής. Μεγάλη βοήθεια αποτελούν το πλήθος των γραπτών πηγών που μας έχουν σωθεί, αλλά και οι απτές πηγές που συμπληρώνουν τα στοιχεία για την τέχνη του χορού.

Για την καλύτερη κατανόηση της τέχνης του χορού πρέπει να γίνει ο διαχωρισμός στα λήμματα *χορός* και *όρχηση*, που συναντάμε συχνά στα αρχαία κείμενα.

Οι αρχαίοι Έλληνες προκειμένου να μιλήσουν για τον χορό χρησιμοποιούσαν περισσότερο τη λέξη *όρχηση* και λιγότερο τη λέξη *χορός*.

Η πρώτη χρησιμοποιούνταν περισσότερο για τις ατομικές παραστάσεις και για χορούς που είχαν συγκεκριμένη ονομασία, βήματα, χειρονομίες και κινήσεις και παρουσιάζονταν σε συγκεκριμένες περιστάσεις από έναν ή και περισσότερους ορχηστές.

Η λέξη *χορός* αποτύπωνε μια συνολική προσπάθεια που στηριζόταν στον αυτοσχεδιασμό και όχι σε συγκεκριμένες κινήσεις. Για τον λόγο αυτό τη χρησιμοποιούσαν περισσότερο στα συμπόσια, τα